

DEMO

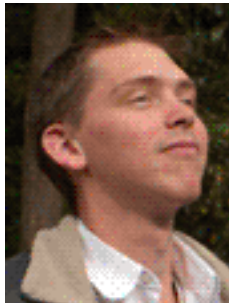
JANUARI
2005

Jonge
Democraten

Boris Dittrich: "De JD
verloochent haar identiteit"
Weg met bijzonder onderwijs!
Hard door de bocht
LB-Paternotte stelt zich voor
Het Christelijke Gras

Redactioneel

Door de hoofdredacteur

Aan hen die vrijzinnig zijn! Sorry, maar dat heb ik nou altijd met kerst, dan ga ik te officieel doen. Dan ga ik naar mijn moeder. Graag wil ik jullie aandacht vragen voor de wederom vernieuwde DEMO! Ditmaal danken wij de penningmeester

van het Landelijk Bestuur, Marco, voor het vinden van een nieuwe drukker. Alles wat daar voor nodig was, was een offerte die veel te hoog uit viel. Wij eindigden daardoor met meer pagina's! En dat voor de begrote prijs! Hulde!

In deze verdikte DEMO kunnen jullie weer van alles tegenkomen. Zo vind fractievoorzitter Dittrich dat wij onze moederpartij verraden. Om uit te zoeken welke kleur het gras heeft bij de burens kwamen we dit keer bij het CDJA uit. Ronald van Bruchem, hun voorzitter, blijkt hun idealen moreler te vinden dan die van ons. Die idealen van ons ook! Nu ik het daar toch over heb, je kunt je égen idealen in deze DEMO direct botvieren op onderwerpen als het bijzonder onderwijs, de rechten van de mens en de legalisering van harddrugs. Ook de vaste onderdelen als het interview met een van onze leden en de voorzittershamer komen terug. Denk maar niet dat dit alles is, maar aangezien ik denk dat jullie uitstekend in staat zijn om zelf verder te kijken, zal ik het hierbij laten. Wel wil ik jullie vragen om ook je oog op de oproep hieronder te laten vallen. Zoals jullie

vast wel begrijpen kunnen we altijd meer mensen gebruiken binnen de redactie. Interesse? Stuur een mailtje naar:
demo@jongedemocraten.nl

Verder hoop ik dat we er met zijn allen een mooi jaar van kunnen maken. Dit ondanks de slechte start voor onze moederpartij, die te maken heeft met afvallige afdelingen. In Veenendaal zijn ze al hun eigen weg in geslagen en gaan ze verder als Lokaal Veenendaal. Ook schijnt men in Rozenburg zich in oktober al afgescheiden te hebben. Tevens is er een 'rebellclub' opgericht en zelfs in mijn eigen afdeling Haarlem zijn er stemmen opgegaan om van naam te veranderen om zo niet meer met D66 geassocieerd te worden. Verbazingwekkend. Stel je voor dat we binnen de JD het zelfde zouden doen. Afdeling Nijmegen schijnt erg gezellig te zijn. Misschien kunnen ze doorgaan als de 'Landelijke Jongeren Borrelpartij' of iets dergelijks. Of gewoon de JB. Zo hou je de verwarring tenminste groot. Het is toch van de zotte dat leden van een partij die zeggen democratie hoog in het vaandel te hebben niet de democratische middelen hanteren om de koers van hun partij te beïnvloeden. Als ze het werkelijk zo erg hadden gevonden dat D66 met dit kabinet in zee ging, dan hadden ze direct na de formatie uit de partij moeten stappen. Niet nu. Zoals ik al zei, laten we hopen dat het een mooi jaar wordt.

Proost!

Lourens Dinger

Colofon

21^e Jaargang - nummer 1
januari 2005

DEMO is een uitgave van de **Jonge Democraten**, onafhankelijke politieke jongerenorganisatie sinds 1984.

Oplage:
2000 exemplaren

DEMO redactie:
Lourens Dinger
Hugo van Haastert
Charlotte Meindersma
Michiel Kellner

demo@jongedemocraten.nl

Deadline DEMO 2:
3 april 2005

Aan deze DEMO werkten mee:
Het Landelijk Bestuur
Ton Monasso
Jelmer Alberts
Frederique Petit

Fotografie:
Pagina's 1, 3, 8, 13, 14, 15
Sebastiaan ter Burg
www.ter-burg.nl

Cartoons:
Pagina's 7 & 9
Stephen van Waert

Landelijk Bestuur JD
Postbus 660
2501 CR Den Haag
fax: 070 - 364 19 17
info@jongedemocraten.nl
www.jongedemocraten.nl

Drukker:
Drukkerij Uleman
Goudstraat 6
2718 RC Zoetermeer.
tel: 079 - 361 40 26
info@drukkerijuleman.nl
www.drukkerijuleman.nl

Help de DEMO de winter door!

De redactie van de DEMO is naarstig op zoek naar nieuwe redacteurs om ons team te versterken. Vind je het leuk om te bepalen wat er geplaatst wordt, mensen op hun spelfouten te wijzen of bekende politici de kleren van het lijf te vragen? Stuur een mailtje naar demo@jongedemocraten.nl. Denk overigens niet dat je direct een held in spellen moet zijn om een goed redacteur te worden. We hebben woordenboeken en al doende leert men.

Tevens willen we weten of er interesse is voor een cursus 'redacteren', waarbij alle aspecten van het redacteur-zijn aan bod zullen komen. Heb je eventueel interesse voor een dergelijke cursus, laat het dan weten door een mailtje te sturen naar (je raad het al) demo@jongedemocraten.nl.

Even voorstellen: het nieuwe Landelijk Bestuur

Door Hugo van Haastert

Sinds het najaarscongres is het bestuur-Verkoelen opgevolgd door het bestuur-Paternotte. Voorzitter Jan Paternotte kreeg een nipte meerderheid van het congres achter zijn kandidatuur en versloeg daarmee Thomas Pols. Met Jan zijn nog vijf andere bestuursleden gekozen, waardoor het LB nu negen leden telt. Op de foto presenteren zij zich van links naar rechts: Michiel Uitdehaag (promotie), Reinout de Vries (scholing en vorming), Martine van Schoor (organisatie), Irene van den Broek (secretaris), Jan Paternotte (voorzitter) Alexander Scholtes (politiek), Marco Brandt (penningmeester), Bart Woord (internationaal) en Bart Luijckx (pers). Een hele waslijst aan namen, maar gelukkig hebben we altijd de foto's nog. Daarmee kunnen we de namen en de gezichten bij elkaar brengen. Maar goed, bij de JD gaat het om de inhoud, dus is het tijd om de nieuwe voorzitter het hemd van het lijf te vragen.

Wie is eigenlijk Jan Paternotte?

Naast de politiek aanvoerder van de talentvolle groep mensen op de foto ben ik ook derdejaars politicologie in Amsterdam (specialisatie Internationale Betrekkingen). Mijn roots liggen in de Waalstreek (Brabant) en ik ben opgegroeid in de buurt van Utrecht. Daarnaast heb ik twee hobby's: tennis en reizen. In dat laatste komt ook de JD terug, want afgelopen zomer heb ik met de JD een reis naar Oekraïne gemaakt.

Wat zijn de ambities van jou en het LB?

We willen in 2005 niet alleen de grootste blijven, maar ook de meest actieve vereniging worden. Ons doel is om zo veel mogelijk leden de mogelijkheid te bieden om zowel zichzelf als de vereniging te ontwikkelen. Iedereen kan daarom altijd bij mij terecht met eigen ideeën, plannen of gewoon als je zin hebt om actief te worden. (mail Jan op jan@jongedemocraten.nl) De vereniging barst van het talent, maar dat talent komt nog niet altijd goed genoeg naar voren. Daarnaast willen we met die activiteit de JD politiek actief maken en houden. De motie 'sociaal akkoord' die de JD op het D66-congres

er ternauwernood niet doorkreeg is hier een voorbeeld van.

De JD moet volgens jou een factor van belang worden? Hoe doen we dat?

Door op te vallen met zinnige ideeën. De JD heeft zinnige kritiek op bijvoorbeeld het studiefinancieringsstelsel, of de totstandkoming van het 'sociaal' akkoord. Maar naast die kritiek hebben we ook alternatieven. Zodra je niet alleen kritiek hebt, maar ook weet hoe het beter moet mag je dat van de daken schreeuwen. En dat doen we dan ook! De afgelopen tijd zijn we bijvoorbeeld veel in het nieuws geweest wanneer het belang van jongeren in het sociaal overleg de revue passeerde. Het SER-advies over hervorming van de AOW lijkt in ieder geval sterk op dat wat wij voorstelden. Dat smaakt naar meer!

Heb je een paar leuke anekdotes over je nieuwe medebestuurleden?

Bart Luijckx, de nieuwste Bart in het LB, heeft de leuke gewoonte het met iedereen oneens te zijn, om zodoende de discussie te stimuleren. Dat was voor ons in het begin behoorlijk wennen, omdat we zijn standpunten altijd serieus namen maar nooit wisten of hij er nu daadwerkelijk achter staat. Onlangs zei hij een keer daarover: "Ik vind het altijd jammer als mensen mij serieus gaan nemen." Ik blijf hem toch serieus nemen, want Bart is een politiek dier

die werkelijk overal verstand van heeft. Alexander is onlangs afgestudeerd aan het conservatorium (piano). Bij de tweede poging. Niet omdat hij de vorige keer slecht speelde, maar zijn optreden kon niet doorgaan nadat hij z'n hand had geblesseerd bij een JD-borrel. Desondanks mocht hij onlangs optreden op de Nederlandse ambassade in Belgrado, dus het is allemaal goed gekomen.

De actie tegen de FNV gaf duidelijk aan dat wij geen onderdeel zijn van conservatief links. Ondertussen is het in het kabinet Balkenende een beetje té knus geworden. Werk je al aan een actie tegen conservatief rechts?

Alsof we dat niet al doen! De JD is sowieso tegen conservatisme, omdat wij geloven dat er veel veranderd moet worden. Actie tegen conservatief rechts heb je al gezien toen wij censuur van homoseksualiteit op middelbare scholen aan de kaak stelden. Daar zijn kamervragen over gesteld. Actie kun je zeker ook verwachten als VVD en CDA op milieubescherming verder willen bezuinigen.

Dittrich is niet gelukkig met de afvallige JD. Komt dat nog wel goed?

Ik ga er alles aan doen om Boris te overtuigen van ons standpunt. We zijn namelijk niet afvallig, maar onafhankelijk.

“De Jonge Democraten verloochenen hun identiteit” **Interview met fractievoorzitter Boris Dittrich**

Door Hugo van Haastert

D66 besloot in 2003 in Rotterdam om mee te doen aan Balkenende II. Voor het eerst zit D66 in een rechtse regering zonder de PvdA. Tijd om te vragen aan onze fractievoorzitter in het Haagse hoe dat tot nu toe bevalt. Hoe moet het verder met de partij? Gaan we het roer omgooien om de dalende trend in de verkiezingen en peilingen te keren?

Ik tref Boris Dittrich in zijn werkkamer in het Tweede Kamer gebouw, op een steenworp afstand van mijn eigen woning. Het doel is om Dittrich verantwoording te laten afleggen voor het leiden van de D66-fractie, dus ik val meteen met de deur in huis.

Veel mensen en organisaties zijn over het beleid van Balkenende gevallen. Het wordt asociaal genoemd omdat de bezuinigingen vooral hard aankomen bij de lagere inkomens. Moet een sociaal-liberaal wel zijn steun toezeggen aan dit kabinet?

Daar heb ik een heel mooi JD antwoord op. Wie betaalt nu welke prijs? Ik vind het heel asociaal van de vakbeweging om in te spelen op de portemonnee van de huidige generatie en niet te denken aan jongere generaties die straks de rekening van de ouderen zullen moeten betalen. Ik ben overigens blij dat er nu een sociaal akkoord is waar die VUT en prepensioenplannen voor het grootste deel intact zijn gebleven. Als mensen zeggen dat er een sociale afbraak gaande is kan ik mij daar niet in vinden. Er zou pas een afbraak zijn als we niks zouden doen of als we naar de vakbeweging zouden luisteren, want dat zou betekenen dat de babyboomers van nu over 10 jaar er nog lekker bij zitten maar de rest dan geen aanspraak meer kan maken op de verzorgingsstaat.

Deze maatregelen zijn nodig zodat we kunnen garanderen dat over 20, 30 jaar mensen ook nog steeds aanspraak kunnen doen op sociale voorzieningen. Maar hoezeer staat dat onder druk. Als we tegen die tijd te maken hebben met hogere kosten kunnen we toch de belastingen verhogen?

Maar je hebt dan veel minder mensen die belasting kunnen betalen. Het is allemaal uitgerekend door allerlei bureaus dat er over 15 jaar ruim 17 miljoen Nederlanders zijn waarvan vier miljoen 65 plus. Die hebben recht op

een goede en wat mij betreft betaalbare gezondheidszorg. Dat betekent dat dat wel opgebracht moet worden door de mensen die dan werken en dat zijn er dan minder.

Dus in feite is het een keuze voor lagere belastingdruk in de toekomst?

Ja. Ik vind dat het belangrijk is dat wij nu niet feest vieren en de rekening over 15 jaar laten betalen maar dat we dat ook zelf proberen op te lossen. Dus door bijvoorbeeld de staatsschuld niet groter te laten worden.

Dit beleid is ingezet om die lasten voor later nu alvast te gaan dragen. Maar het sociaal akkoord dat er nu ligt draait dat weer gedeeltelijk terug en de JD heeft zich er op het laatste D66 congres voor uitgesproken om dat akkoord eigenlijk maar gewoon af te wijzen.

Wij hebben ook wel kritiek op sommige aspecten van het sociaal akkoord, maar we kunnen beter een sociaal akkoord hebben waarbij de sociale partners voor twee jaar gebonden zijn dan dat de economie steeds verdere schade leidt en er steeds maar weer discussies zijn over hoe asociaal het beleid is.

De verschillen tussen D66 en CDA en VVD lijken door dit kabinet kleiner te zijn geworden.

Dat is kritiek die je altijd hebt. Maar er blijven fundamentele verschillen. Als het om immateriële aspecten gaat tussen bijvoorbeeld CDA en D66. Daar hebben we laatst weer even iets van gezien toen Balkenende en Donner vonden dat satire niet mocht en nu laatst weer met de godslastering. Maar we hebben natuurlijk een hoofdlijnenakkoord gesloten en dat zijn ook onze hoofdlijnen. Maar er zijn dingen die niet geregeld zijn in het hoofdlijnenakkoord, bijvoorbeeld het huurbeleid, waarbij wij het gewoon niet eens zijn met het kabinet. Wij vinden het niet goed doordacht dat over tien jaar 25

procent van de huurwoningmarkt geliberaliseerd moet zijn. Op zichzelf zijn wij voor liberalisering daarvan, alleen de minister verwacht dat er in de tussentijd allerlei woningen zullen worden gebouwd en dat er dan ook een soort natuurlijke doorstroming plaatsvindt, terwijl we daar concreet niets van terugzien. Dus ons standpunt is eerst woningen bouwen. Dan kun je altijd nog liberaliseren.

D66 werd door Wiegels wel de bijwagens van de PvdA genoemd. Ondertussen lijkt het wel alsof we ons stevig tegen de PvdA hebben gekeerd. Zijn we echt zo ver uit elkaar gegroeid?

Die band met de PvdA, daar zijn wij eigenlijk aan vast blijven zitten. Dat komt omdat wij nooit zonder de PvdA wilden regeren. De PvdA liet ons vallen waar we bij stonden als zij de kans hadden zonder ons te regeren. Maar ik heb dus doelbewust daar afstand van genomen door te zeggen: ‘oké, ik wil gaan onderhandelen en als het een goed resultaat is wil ik zonder de PvdA regeren, want we zitten niet voor niets in de kamer’. Als wij veel invloed hebben dan vind ik dat de moeite waard. Maar ik moet eerlijk zeggen dat we het inhoudelijk vaak heel goed met de PvdA kunnen vinden dus er is helemaal geen sfeer van melancolie.

D66 concentreert zich nu op bestuurlijke vernieuwing, onderwijs en milieu. Maar je moet constateren dat het onderwerpen zijn die niet leven onder de bevolking.

Nee, dat is ook de reden waarom ik in mijn congres toespraak een nieuw speerpunt naar voren heb gebracht. Ik noem dat een sociaal contract met de bevolking. Daarin komt naar voren dat we een pluralistische samenleving zijn geworden van groepen die langs elkaar heen leven en er allerlei verschillende waarden en normen op na houden. Zo’n samenleving kan alleen overeind blijven als er samenhang is en die komt voor een deel tot stand door een sterke overheid. Wij vinden dat de overheid op een hele andere manier moet functioneren. Als die overheid sterk functioneert en doet wat hij moet doen en niet weggijkt krijgen burgers ook meer

vertrouwen in hun eigen rol en hun eigen verantwoordelijkheid. In dat sociaal contract spreken we heel helder af wat we in het publieke domein accepteren. Dat is zo'n beetje het grootste punt wat er op het verlanglijstje van mensen staat. Als je het hebt over veiligheid willen ze gewoon dat politie en openbaar ministerie het werk goed doen. Dat doen ze nu nog steeds niet.

Veiligheid is veel belangrijker geworden. Je ziet dat er na de moord op Van Gogh een verrechtsing optreedt, dat mensen steeds meer gaan roepen om hardere maatregelen. Zelfs Wouter Bos wil af van de softe aanpak van veiligheid en integratie binnen zijn partij. Hoe moet D66 hierop reageren?

Als we echt een sterke overheid willen dan betekent dat bijvoorbeeld dat het optreden zoals van Cohen in de Diamantbuurt in Amsterdam niet meer kan. Hij is veel te soft geweest en heeft weggekeken en niet opgetreden tegen groepen die daar de beest uithingen. Dat geeft mensen een onveilig gevoel en daarom is wat ons betreft die tijd voorbij. De overheid moet die dingen doen waar ze voor is. Dat moet ze consequent doen en dus niet conflictmijgend zoals in Amsterdam is gebeurd. Ik zou dat geen verrechtsing willen noemen maar meer consequent optreden van de overheid. Waar ik geen voorstander van ben is dat allerlei vrijheidsrechten zomaar worden ingeperkt. Wij vinden juist dat wij de grote vrijheid die we de afgelopen 50 jaar hebben bevochten moeten behouden. Als het gaat over terrorismebestrijding is dat natuurlijk iets anders. Maar als het gaat over het beperken van de vrijheid van meningsuiting? Nee, hoezo? Ik vind overigens wel dat mensen zichzelf beperkingen mogen opleggen. Maar dat is aan mensen zelf of aan de journalistiek of ze mensen een podium geven of niet. Maar niet voor de overheid om de politie daarop af te sturen. Daar wijken wij dus af van CDA en PvdA.

Bij de VVD zie je dat de verdraagzaamheid ten opzichte van minderheden steeds minder wordt en de VVD lijkt meer verzet te willen gaan bieden tegen het incorporeren van andere culturen in de Nederlandse samenleving.

De VVD heeft natuurlijk een apart probleem want Wilders is uitgetreden en hij doet het in de peilingen heel goed.

Dus je ziet de tendens dat de VVD heel hard aan het schreeuwen is om die groep kiezers maar zoveel mogelijk bij zich te houden, wat niet lijkt te lukken. Wij staan daar anders in want verdraagzaamheid is een groot goed. Maar tolerantie is een actieve keuze van iemand om de ander ruimte te geven en wat in het verleden tolerantie is genoemd was vaak passieve gemakzucht en onverschilligheid. Dat is ook de reden dat wij een enthousiast voorstander zijn van de inburgeringcursussen waarin je mensen ook maatschappelijke oriëntatie aanreikt zodat ze in ieder geval snappen dat we vrouwen hier gelijk behandelen en dat we homo's hier niet van gebouwen gooien. Daar zal iedereen zich echt aan moeten houden.

Een tijdje geleden woedde er binnen de JD de discussie over een fusie met de VVD. Die discussie is weer een beetje geluwd. Maar je kunt je afvragen waarom er eigenlijk twee verschillende liberale partijen nodig zijn. Kun je uitleggen waarom we niet zouden moeten fuseren met de VVD?

Er zijn naast heel veel punten waar we gemeenschappelijk optrekken wel grote verschillen tussen de partijen. Je noemde net al de verdraagzaamheid ten opzichte van minderheden. Maar een veel groter verschilpunt is eigenlijk dat wij al onze beslissingen nemen met in het achterhoofd de duurzaamheid. Daar lijkt bij de VVD weinig aanhang voor te zijn. Bijvoorbeeld het openbaar vervoer en de aandacht van de VVD voor de hogere inkomens. Dat terwijl wij juist ook oog hebben voor de middeninkomens. Er zijn natuurlijk grote verschillen. In het buitenland zie je dat die zich in één partij afspelen, een partij met een aantal vleugels. Nu zijn wij nog steeds verschillende partijen. Maar ik zou mij heel goed kunnen voorstellen dat de JD samenwerking zoekt met de JOVD en misschien wel met de JS om te kijken naar wat wij gemeenschappelijk hebben en hoe we de sociaal liberalen die in allerlei partijen zitten meer tot elkaar kunnen brengen.

Als we een grotere partij willen worden dan moeten er misschien dingen veranderen? Moet het roer niet om?

Ik vind dat je constant moet veranderen. Je moet natuurlijk niet altijd maar dingen blijven zeggen omdat je die altijd gezegd hebt. Maar je moet ze

ook werkelijk voelen en doorleven. Als ik naar de partij kijk zie ik dat de partij ook verandert. Er zijn veel meer jongere leden en die brengen natuurlijk ook hun eigen input mee. In die zin ben ik op zich helemaal niet tegen veranderingen. Maar je moet natuurlijk niet je eigen identiteit verloochenen. Als je nu opeens zoals de JD zou zeggen: van al die democratiseringsvoorstellen, 'wat hebben we er eigenlijk aan, hup weg ermee'. Dat zou natuurlijk volstrekt ongelooftwaardig zijn.

Heeft de JD haar identiteit verloochend door af te stappen van de radicale democratisering?

Ja, want dat is zo herkenbaar. Als je iemand wakker maakt en je roept D66 dan zal die al gauw iets over staatkundige vernieuwing zeggen. Die voorstellen weggooien is hetzelfde als dat het CDA zou zeggen: nou gaan we niet meer op basis van religie politiek bedrijven. Het is misschien een zinvolle keuze maar wat maakt jou als partij dan nog bijzonder? We zullen wat mij betreft altijd die directe democratie moeten blijven voorstaan.

Er wordt binnen de JD gezegd dat door ook juist die beginselen over de democratie in twijfel te trekken wij ook echt vrijzinnig zijn. Dat we ook daar kritiek op kunnen hebben.

Oh, maar je mag er best kritiek op hebben.

Maar je mag het niet wegdoen?

Maar het is een verschil of je ergens kritiek op hebt en zegt van nou kunnen we misschien inhoudelijk zo'n voorstel aanpassen. Prima, want elk voorstel waardoor het beter wordt heeft mijn zegen. Maar het voorstel om te zeggen 'daarom praten we er niet meer over', daar word ik niet warm van.

Op zich is er natuurlijk niet voor gekozen om er niet over te praten. Er is op het JD congres discussie over geweest en er zijn bewuste keuzes gemaakt om niet te kiezen voor radicale democratisering.

Nee, maar dat vind ik ook prima dat de JD dat doet maar ik denk daar anders over. Dat is het vrijzinnige van D66 dat ze niet aan de leiband van de JD meeloopt. Dus dat we daarover met de JD in discussie kunnen gaan.

Progressief puberaal

Door Michiel Kellner

Waar staat de JD nu? In 2004 was de JD net twintig jaar jong, en "de grootste niet confessionele politieke jongerenorganisatie van Nederland" geworden. Ik heb in die twintig jaar een tijdje meegedraaid en genoeg van de organisatie gezien om nu de onheilsprofeet te mogen spelen.

In het lustrumboek "De JD steekt al 20 jaar haar nek uit" (te bestellen bij de merchandise-sectie op de JD-site) worden de verschillende voorzitters van de JD in chronologische volgorde aan het woord gelaten. De oplettende lezer kan tussen de stukken door de bevlogenheidsgolven ontdekken die de JD beva- ren heeft.

Zo'n golf van bevlogenheid begint natuurlijk altijd bij een paar idealisten. Deze mensen inspireren anderen en de vereniging groeit en bloeit op creativiteit en bevlogenheid, zij het nog wat chaotisch georganiseerd.

Langzaam worden deze idealisten opgevolgd door diegenen die ze geïnspireerd hebben. Deze geïnspireerden bouwen voort op de eerste ideeën van de idealisten en proberen deze ideeën vast te leggen en te behouden voor de generaties na hen. De actieve vereniging groeit steeds sneller en de nieuwe leden moeten steeds professioneler opgevangen en begeleid worden.

En zoals in zoveel gevallen geldt ook hier dat in het succes de kiem van de ondergang zit. Naarmate de vereniging professionaliseert stagneren de impulsen voor vernieuwing. Steeds meer gaat op routine, in plaats van op innovatieve gedachtesprongen. En naarmate de vereniging groeit, groeit ook de neiging zich meer extern te willen profileren. Het imago gaat het leerproces in de weg zitten. Fouten moeten voorkomen worden, terwijl men vergeet dat je juist van fouten leert, en dat dit leerproces hetgeen is dat de JD zo aantrekkelijk maakt.

Zo sijpelt langzaam de passie weg en zal het geheel inslapen en afbrokkelen. Totdat uiteindelijk enkele nieuwe leden opstaan en gaan rebelleren tegen deze ingeslapen boel. Ze ontdekken het plezier van het leerproces, de inspiratie van de vernieuwing en willen dat weer opbouwen. En zo begint een nieuwe golf; een cirkel die de JD nu al enkele keren doorlopen heeft.

Misschien is die cirkel juist de charme van de JD, maar wat als die cirkel eens doorbroken wordt? Wat als een volgende club rebellen op staat nog voordat het geheel ingeslapen is?

Aan het begin van dit stuk vroeg ik waar de JD als organisatie momenteel staat. Volgens mij zijn we momenteel

de top van de huidige golf al weer gepasseerd.

Het wordt weer tijd voor nieuwe idealisten! In de afgelopen twee, drie jaar is heel veel bereikt, en is de vereniging vervijfvoudigd in ledenaantal. Maar beste JD'ers, vergeet niet dat wat er in die drie jaar is opgebouwd niet is opgebouwd door mensen die afgestudeerd zijn op JeeDeologie, maar door gewone leden als jullie zelf. Actieve leden die alleen maar elkaar aanstaken met vernieuwingsdrang en wilde ideeën over hoe alles nog mooier en beter kon. Dat proces heeft geen eindpunt, en wat bereikt is, is niet heilig. Het is juist dat proces *zelf* dat heilig is. Dat maakt dat je kan leren en groeien binnen deze vereniging. Dat maakt dat de vereniging blijft groeien.

Dus kom op, gooi eens iets in de prullenbak en begin opnieuw. Het kan altijd mooier en beter. Je zit toch niet bij een PJO om alles voorgedraaid te laten worden?

Iedereen die commentaar heeft daag ik bij deze uit om met mij in discussie te gaan op het komende P.I.-weekend!

(Waarbij en passant volledig nieuwe generaties idealisten en geïnspireerden gelaanceerd kunnen worden opdat de neerwaartse beweging van de huidige bevlogenheidsgolf tot na een volgend lustrum buiten de deur gehouden kan worden.)

Décharge commissie

Officiële mededeling van het Landelijk Bestuur

Naar aanleiding van twee organimo's die zijn aangenomen tijdens het congres in Rotterdam op 24 en 25 oktober 2004, heeft het Landelijk Bestuur, conform artikel 30 van het Huishoudelijk Reglement, een commissie ad hoc in het leven geroepen. De commissie draagt de naam 'Commissie Financiële huishouding en Decharge'.

Het doel van de commissie is tweeledig:

1. Uitzoeken wat de juridische betekenis is van de term 'decharge' en op basis daarvan de huidige wijze waarop de formele overdracht van verantwoordelijkheden tussen bestuursleden van de Jonge Democraten en de ALV is georganiseerd te evalueren.

2. De mogelijkheden bestuderen om de controlemogelijkheden van de leden op de financiële huishouding van de Jonge Democraten te verruimen, teneinde financieel wanbeleid te voorkomen.

De commissie zal tijdens het volgende congres in april 2005 verslag doen van haar werkzaamheden en waar zij dat nodig acht voorstellen doen tot aanpassing van statuten, huishoudelijk reglement of anderszins.

De commissie kent de volgende samenstelling: Jasper Hörmann (voorzitter), Arnout Huijnink, Thijs Brandenbrug, Annemarie Frissen, Michiel Hazen, Marco Brandt (toehoorder namens LB)

Keuzevrijheid van ouders is onliberaal De gruwel van het bijzonder onderwijs

Door Ton Monasso

Geef ouders meer zeggenschap over het onderwijs van hun kinderen. En laat scholen zoveel mogelijk zelf bepalen hoe zij hun onderwijs inrichten. Kreten die de afgelopen jaren herhaaldelijk te horen waren, en vanuit liberale hoek vaak met gejuich werden begroet. Maar vrijheid van onderwijs, in ieder geval voor zover het gaat om basisonderwijs, is helemaal niet liberaal. Weg dus met het bijzonder onderwijs!

Voor een liberaal staat voorop dat elk individu zoveel mogelijk in staat wordt gesteld zijn eigen geluk te maximaliseren. Daarbij doet een liberaal geen uitspraken over hoe dat geluk nagestreefd kan worden, dat wordt overgelaten aan mensen zelf. Maar iedereen zal ook goed geïnformeerd moeten zijn om de mogelijkheid te hebben zijn leven echt naar eigen voorkeur in te richten. Eén van de belangrijke instrumenten daarvoor is het onderwijs. Kinderen wordt niet geleerd welk wereldbeeld goed of fout is, maar krijgen feitelijke informatie aangereikt over de verschillende opvattingen die er zijn. Die moeten het kind in staat stellen om, als het eenmaal op een leeftijd is dat het zelf keuzes kan maken, ook daadwerkelijk en onbevooroordeeld te kunnen kiezen uit alles wat er al is, of wat het daar zelf aan toevoegt.

Tegenover het liberalisme staat hier het conservatisme, dat niet het individu, maar de gemeenschap waarin hij zich bevindt centraal stelt. Die gemeenschap kan een maatschappelijke zuil zijn, maar ook een kerkgenootschap of een gezin. Deze 'sterke gemeenschappen' zorgen voor stabiliteit in de samenleving, en zouden daarmee het individu behoeden voor morele fouten. Hierbij wordt duidelijk aangegeven welk wereldbeeld, inclusief normen en waarden, het goede is. Binnen het onderwijs dient kinderen dit beeld bijgebracht te worden.

Het is ook deze conservatieve ideologie die aan het begin van de vorige eeuw het bijzonder onderwijs heeft voortgebracht. Als onderdeel van een pact met de socialisten, waarin deze laatste groep het algemeen kiesrecht binnenhaalde, werd de schoolstrijd beslecht. Bijzondere lagere scholen, dat wil zeggen: scholen die vrij zijn hun eigen richting te kiezen, kregen vanaf toen dezelfde behandeling als openbare scholen, die door de overheid zelf waren opgericht. De kern van deze on-

derwijsvrijheid is te vinden in artikel 23, lid 5 van de Grondwet: "De eisen van deugdelijkheid aan het geheel of ten dele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting."

Het lijkt verleidelijk aan te nemen dat deze vorm van vrijheid van onderwijs liberalen kan bekoren. Men zou kunnen bedenken dat er op deze manier keuzevrijheid is, doordat scholen ver-

schillende richtingen kiezen en concurreren op de aantrekkelijkheid daarvan. Het gaat hier echter om een schijnvrijheid. In feite worden keuzes van een gemeenschap – zuilen of ouders – opgelegd aan kinderen. Het is immers niet een kind dat kiest naar welke basisschool hij wil, dat doen de ouders. Als deze ouders hun kind naar een bijzondere school sturen, waar het eenzijdig wordt gevormd in de leer van een bepaald wereldbeeld, beperken zij in feite de mogelijkheden van het kind om later een eigen keuze te maken. Kinderen zijn uitermate gevoelig voor beïnvloeding; eenzijdig onderwijs is dan ook een vorm van indoctrinatie. Vanuit liberaal oogpunt is het dan ook onaanvaardbaar om als overheid de instandhouding van scholen die een expliciete keus voor een mensbeeld maken en dat uitdragen te ondersteunen. De samenleving heeft juist een verantwoordelijkheid om iedereen te laten proeven van de verschillende levensbeschouwelijke smaken die er zijn,

zonder daar een waardeoordeel aan mee te geven. In plaats van eenzijdige gewoontes of lessen zou feitelijke informatie moeten worden verschaft, die kinderen helpt de wereld beter te begrijpen. In die zin kan levensbeschouwing net zo worden gedoceed als bijvoorbeeld geschiedenis.

Daarmee hebben scholen niet langer de mogelijkheid hun mogelijk religieuze identiteit te uiten. Het verbieden van eenzijdig religieus onderwijs kan echter strijdig zijn met de gedachte om scholen veel vrijheid te geven hun onderwijs in te richten; het zijn toch de professionals die het beste weten hoe je onderwijs geeft, en ouders die weten wat het beste voor hun kind is?

Toch is die gedachtegang ook contraliberaal. Waarom zou een ouder een keus moeten maken voor een lesprogramma? Het is aan de samenleving om te bepalen wat ze ieder kind mee wil geven om zijn eigen keus te kunnen maken. Er is geen enkel voordeel te verzinnen voor een situatie waarin de ene school meer aan politiek doet, terwijl de andere zich toelegt op cultuur. De samenleving moet zich uitspreken over hoeveel politiek en cultuur we iedereen tenminste bij willen brengen.

Naast de onderwijsprogramma's zijn ook de huidige mogelijkheden voor scholen om eisen te stellen aan de toelating van leerlingen een reden om bijzonder onderwijs af te schaffen. Het is nu mogelijk om leerlingen te weigeren omdat de school vermoedt dat zij de grondslag niet zouden onderschrijven. Daarmee wordt binnen een school een homogene leerlingengroep gecreëerd, die een slechte afspiegeling is van de omgeving waarin wij allen moeten werken: de maatschappij. Tevens worden probleemleerlingen op deze manier afgeschoven naar het openbaar onderwijs. Het is de hoogste tijd om basisscholen open te gooien voor iedereen. Gelijkheid in de eerste jaren van het onderwijs is daarbij geen slechte zaak. Dat wordt alleen bereikt door het bijzonder onderwijs af te schaffen. Een goede, liberale daad. Want het gaat om de vrijheid van het kind, niet die van zijn ouders!

Interview Lid: Irene van den Broek

Door Charlotte Meindersma

Irene is 23 jaar, studeert Sociale Geografie in Utrecht en is Algemeen Secretaris in het Landelijk Bestuur van de Jonge Democraten. Geweldig natuurlijk dat ze zich zo inzet voor de vereniging, maar hoe is dat zo gekomen? Een D66 geschiedenis ging hieraan vooraf. Het D66 gedachtegoed sprak haar aan. De doordachte standpunten, het niet alleen maar kiezers willen trekken en standpunten decennia lang behouden, maar juist het blijven vernieuwen was voor haar belangrijk. Actief zijn binnen D66 Bilthoven bleek echter toch niet helemaal haar ding. Ze had op meer gezelligheid gehoopt, gecombineerd met politieke inhoud.

Later, als student in Utrecht, vermaakte ze zich uitstekend. Ze hield er een druk studentenleven vol met besturen en commissies op na, waaronder een functie bij USF studentenbelangen. Dat is een vereniging die opkomt voor de studenten in Utrecht. Hierdoor werd politiek opeens een stuk interessanter: "Als je opkomt voor studenten ben je ook actief voor de politiek en politieke lobby".

Van de JD werd ze pas lid toen ze de tijd had om ook echt actief te worden. Dat ging hard: nadat ze naar het introweekend was geweest, iets wat ze fantastisch en gezellig vond, ging ze direct de webredactie in, al noemde ze zichzelf de digibeet van de vereniging. Het leuke aan de webredactie vond ze dat ze alle activiteiten langs zag komen en kon zien wat er speelde in de vereniging. Twee weken later zat ze in het bestuur van Utrecht, weliswaar ad interim, maar algemeen secretaris is toch niet de minste functie. Ze vond het leuk en leerzaam, een goede manier om zo de JD in te rollen. Na een jaar stelde ze zich verkiesbaar voor algemeen secretaris van het Landelijk Bestuur. Het kernwoord van haar speech was 'communicatie'. Ze werd verkozen.

Maar waarom nou eigenlijk het Landelijk Bestuur? Je zou toch denken dat ze het daar veel te druk voor heeft nu ze stage loopt? Ze vindt het echter veel te leuk om te zien wat er door het hele land georganiseerd wordt en om hieraan een bijdrage te kunnen leveren.

Het is pittig, maar goed te combineren, vindt ze. Het is tenslotte zeer gezellig en zeker geen 'vreselijk iets'!

Op de vraag of haar sociale leven hier niet onder leidt antwoordde ze dat "Het JD-leven mijn privé-leven is geworden". Ze ziet vrienden misschien wel wat minder dan eerst, maar gezelligheid en sociale contacten heeft ze binnen de JD ruimschoots. Gesprekken met vrienden verzanden toch ook altijd al in politieke discussies. Als Algemeen Secretaris wil ze graag van leden horen wat zij belangrijk vinden, zowel binnen de JD als binnen de Nederlandse politiek, zodat de JD daar wat mee kan doen. Er zijn veel leden, maar weinig reacties. Om leden meer bij de JD te betrekken wil ze echter zeker geen JD lied. Daarmee zou de JD teveel een studentikoos imago krijgen, wat potentiële leden zou kunnen afschrikken.

Over een jaar is ze weer Algemeen Secretaris LB af en is haar studie hopelijk afgerond. En wat dan? Ze wil een leuke baan vinden. Ze wil niet vierentwintig uur per dag, zeven dagen in de week met politiek bezig zijn, maar wel met haar idealen. Ze blijft echter realistisch. "Zeg nooit nooit, een bestuursfunctie is wel verslavend".

Om nog eens wat verder in de toekomst te kijken: Welke publicatie kunnen we verwachten na haar dood?

Ze verwacht geen schandalen te veroorzaken. Dat vindt ze toch 'niet zo prettig'. Ze hoopt wel dat wanneer haar rol binnen de JD wordt beschreven er dan zal staan dat de JD nieuwe onderwerpen op de kaart zette en dat deze grote veranderingen teweeg brachten. Het zullen nooit legendarische dingen zijn maar altijd kleine belangrijke stapjes waarvan ze hoopt dat mensen wel degelijk doorhebben dat deze gezet worden.

Ze vindt het prachtig dat er zo veel verschillende mensen binnen de JD rondlopen, ieder met een eigen mening en toch die vrijzinnigheid die ons bindt. Als ze nou maar meer van die leden zou vernemen...

Hard door de bocht

Door Jelmer Alberts

Laat ik maar gelijk met de deur in huis vallen: het is een farce dat wij ons als Jonge Democraten in ons politiek programma uitspreken vóór de legalisatie van harddrugs. Ik kan niet begrijpen dat juist de Jonge Democraten zo'n kortzichtige oplossing aandragen voor een precaire zaak als het harddrugsbeleid.

Persoonlijk ben ik mordicus tegen legalisatie, zoals ik ook heb laten merken tijdens de behandeling op het najaarscongres. Als mensen er anders over denken: graag, een goede discussie scherpt de geest. Harddrugs vormen een ernstig gevaar voor de Volksgezondheid. De gevolgen van het gebruik van deze middelen zijn namelijk niet slechts de tijdelijke kick die de gebruiker ervaart maar hebben op de langere termijn veel ernstiger effecten. Lichaamlijk verval, verwaarlozing en psychische stoornissen zijn slechts enkele van de gevolgen die de afhankelijkheid met zich meebrengt. Veel van de middelen die op de lijst van de Opiumwet staan zijn namelijk extreem verslavend. Het gros van de gebruikers ziet zich door de te hoge kosten genoodzaakt om via andere wegen aan geld te komen. Ze kunnen immers niet even een weekje overslaan als ze hun shot niet kunnen

betalen. De bedragen die dagelijks door de verslaafden moeten worden opgebracht overstijgen vaak ver de financiële draagkracht van een persoon, die vervolgens geen andere oplossing ziet dan zich door middel van diefstal een aanvulling op het inkomen te genereren. Het argument dat legalisatie nu juist deze criminaliteitsproblemen oplost is mijns inziens onjuist. Als de handel wordt toegestaan zal een enorme hoeveelheid drugs de markt binnenkomen. De drugs worden eenvoudig verkrijgbaar en goedkoop. Het grote gevaar ontstaat dan ook dat het aantal gebruikers explosief zal toenemen. Zij zullen weliswaar minder snel op een illegale wijze aan geld hoeven te komen omdat de prijs immers vele malen lager ligt, maar de lichamelijke en geestelijke effecten blijven bestaan. Mensen zijn niet meer in staat normaal te functioneren, verliezen hun baan, voldoen door algehele lamelendigheid niet aan hun sollicitatieplicht en raken hun uitkering kwijt. Gevolg: geen geld meer en dus op illegale wijze aan je geld komen.

Het beroep op de eigen verantwoordelijkheid dat enkele congresgangers deden gaat niet op. Natuurlijk, ieder mens is verstandig en moet in staat gesteld worden zijn of haar eigen keu-

zes te maken. Maar zo makkelijk is dat niet met harddrugs. Wanneer iemand in een onbezonnen bui bijvoorbeeld een shot heroïne neemt kan hij nauwelijks nog terug. Veel harddrugs werken als een 'one-way-street': als je er eenmaal in bent gelopen kom je er niet meer uit, zelfs als je het 'alleen maar even wilde proberen'. Mensen moeten dan ook tegen deze levensgevaarlijke middelen beschermd worden. Ter vergelijking zou je dan namelijk ook kunnen zeggen dat het vrije wapenbezit zou moeten worden ingevoerd. Iedereen heeft toch immers zijn eigen verantwoordelijkheid? We voelen echter allemaal aan dat de gevolgen van zo'n maatregel niet te overzien zijn.

Wat de overheid zou moeten doen om de problemen rond harddrugs op te lossen is een actief afkickbeleid. Voor verslaafden die niet meer te redden zijn zou de drugs op medische indicatie moeten worden verstrekt. Hiermee zou wederom een groot deel van de drugsgerelateerde criminaliteit verdwijnen. Tot slot moet de handel in harddrugs actief worden bestreden, zodat de mensonwaardige manier waarop veel verslaafden leven niet voor meer mensen de dagelijkse realiteit zal worden.

Verder zonder veren

Door Hugo van Haastert

Het is een historische ontwikkeling die redelijk geruisloos aan ons voorbij is gegaan. Maar tóch is het wel even interessant om er bij stil te staan. Dan heb ik het natuurlijk over het afschudden van onze eigen ideologische veren. De kroonjuwelen zijn de deur gewezen op het laatste congres in Rotterdam. Maar is de term 'ideologische veren' niet iets te ver gezocht? We waren toch altijd al vrijzinnig en pragmatisch en niet ideologisch. Het tegendeel bewijst Boris Dittrich in het interview dat in deze DEMO is terug te vinden.

De vraag is: hoe nu verder? Hoe moeten we deze ontwikkeling plaatsen? Het feit dat het referendum, het districtenstelsel en de gekozen minister-president in het hoofdstuk Bestuurlijke Vernieuwing zijn gesneuveld kan niet zonder gevolgen blijven. Moeten we nu snel alsnog proberen bij een volgend congres de 'schade' zoveel mogelijk te herstellen? Moeten we een nieuwe werkgroep bestuurlijke vernieuwing met een frisse blik opnieuw laten kijken naar dit hoofdstuk? Of moeten we de nieuwe realiteit accepteren en zelfs gaan lob-

byen bij D66 dat ook zij haar democratische veren moet afschudden?

Wat ook opmerkelijk is, is dat we door ons nieuwe hoofdstuk bestuurlijke vernieuwing een radicale scheidslijn met de andere politieke jongerenorganisaties hebben neergehaald. Betekent dat nu dat we meer kunnen gaan samenwerken met de JOVD of de JS? Zou onze nieuwe positie consequenties kunnen hebben voor de inrichting van het politieke (jongeren)landschap? Een heleboel vragen; de antwoorden moeten we samen gaan geven. JD'ers, we gaan een interessante tijd tegemoet!

“Wij scoren het beste op het thema normen en waarden” **Interview met CDJA voorzitter Ronald van Bruchem**

Door Hugo van Haastert

Het is een grauwe woensdagmiddag als ik me begeef naar het hart van de christen-democratie, de Nederlandse Grand Old Party. In de ontvangstruimte hangt een staatsieportret van koningin Beatrix en ik krijg meteen het TROSGEVOEL over me heen. Het CDA is weer terug van weggeweest in het midden van de Nederlandse politiek: de machtigste familie van Nederland. De macht die D66 sinds haar oprichting omver wilde werpen. En dankzij 8 jaar Paars is die macht bepaald niet vanzelfsprekend meer. Ik word ontvangen door de voorzitter van de CDA-jongeren, Ronald van Bruchem. Ronald is vijfdejaars student rechten en bedrijfskunde in Nijmegen. Hij is in mei 2004 gekozen tot voorzitter.

Waarom heb je destijds gekozen om lid te worden van het CDJA?

Ik heb gekozen voor de christen-democratie omdat ik ervan overtuigd ben dat je in een samenleving gemeenschappen nodig hebt om dingen te doen. Dat zie ik in weinig andere partijen terugkomen. Een tweede factor is dat er aandacht is voor meer dan alleen maar werk en geld. Dat je niet moet vergeten dat mensen ook nog een morele kant hebben. Mensen hebben behoefte aan bepaalde zingeving in het leven. Mensen willen zich in een gemeenschap geborgen voelen.

Waar ligt voor het CDJA nu prioriteit?

Sociaal-economisch moeten er hervormingen komen. Wil je zorgen dat we over twintig jaar nog goede ziekenhuizen hebben dan zul je nu de economie moeten hervormen. Het tweede terrein is onderwijs en dan vooral het VMBO. Het derde gebied is het gebied van de hypotheekrenteaftrek en de huizenmarkt. Dat is iets wat we in Nederland hebben opgebouwd en waarvan we ook zien dat dat over twintig jaar niet meer betaalbaar is.

Is dat een aanval op de verworvenheden van de babyboomgeneratie?

Ik denk dat je het niet als een aanval moet brengen. Je moet vooral bij die ouderen het besef laten doordringen dat als zij doorgaan op deze manier dat zij straks ook zelf niets overhou-

den. Als je nu niets doet zul je zien dat je over twintig jaar nog veel harder moet ingrijpen ten koste van iedereen, dus ook van die ouderen. Volgens mij zitten die ouderen daar ook niet op te wachten. Als we nu niet ingrijpen, zullen de lasten in de toekomst onnodig hoog worden. Meer ouderen en minder werkenden zal tot enorme kostenstijgingen leiden. Daar zal ons probleem komen qua betaalbaarheid. Dan kun je de belastingen verhogen maar daarmee rem je de economie enorm af. Met als gevolg dat dat weer allerlei nadelige effecten heeft. Dus je moet proberen die kosten op een of andere manier te drukken. Dat kan onder meer door mensen steeds meer zelf voor dingen te laten betalen.

Hoezo remmen hogere belastingen de economie?

Als je eenmaal belastingen in een land verhoogt, het model dat Nederland ook heeft geprobeerd onder Den Uyl (links kabinet uit de jaren '70, red.), dan zul je zien dat mensen minder netto inkomen overhouden en dus minder gaan uitgeven. Bij bedrijven werkt die factor nog veel sterker want die zullen dan minder gaan investeren. Daarnaast zul je zien dat bedrijven uit het buitenland minder hiernaartoe zullen komen en dat heeft een enorm remmende werking op een economie. Zeker als ook in de landen om je heen, wat je op dit moment ziet in de globaliserende wereld, eigenlijk de lasten alleen maar naar beneden gaan voor ondernemingen.

Christen-democratie: is dat politiek met de bijbel?

Nee, dan zit je meer in de ChristenUnie / SGP hoek. Onze politiek is geïnspi-

reerd op de bijbel, dat zeker, maar alles wat we concreet aan politiek doen wordt getoetst aan vier grondtonen en niet aan de bijbel. Onze vier grondtonen zijn gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit, rentmeesterschap en gerechtigheid. Bij de ChristenUnie en de SGP zeggen ze van "ik heb hier een bijbel, in de bijbel staat dit, dus we moeten dat doen".

Als je de bijbel gebruikt als inspiratiebron en daarmee beleid maakt moeten ook niet-christenen zich daar aan houden. Leg je daarmee niet je moraal op aan anderen?

Ieder mens handelt vanuit een bepaalde inspiratie. Waar jullie vanuit het liberalisme handelen, doen wij dat vanuit een iets moreel ideaal. Iedereen in de politiek handelt vanuit idealen. De ene keer zal dat meer geïnspireerd zijn richting de christen-democratie, de andere keer wat meer richting het liberalisme. Dat verwijt wordt heel vaak gemaakt, van jullie willen je moraal opleggen aan anderen. Maar andersom wil iedere politieke stroming zijn ideaal opleggen aan anderen, dus ook socialisten en liberalen.

Is het verschil niet dat wij juist een pluriformiteit van normen en waarden verkiezen boven de uniformiteit van de christelijke moraal. Liberalen zullen ook ruimte bieden voor de christelijke moraal en de socialistische moraal. Mensen mogen zich vrij daaromheen organiseren.

Dat denk ik dus juist niet. Want liberalen hebben vaak kritiek op de christelijke moraal en dus willen jullie dat opleggen aan anderen. De kritiek op bijzonder onderwijs is daar een goed voorbeeld van. Als je zegt dat je mensen vrij wilt laten dan is bijzonder onderwijs het beste voorbeeld. Dus het willen normeren van anderen zie je ook in het liberalisme terug. De kritiek die je vanuit liberale hoek, misschien iets meer bij de VVD, heel erg hoort op islamieten heeft niets met liberalisme te maken. Iedere politiek brengt zijn eigen waardenspectrum mee. In het maatschappelijke debat zijn er ook een aantal partijen die zeggen dat ze niets meer met geloof of inspiratie te maken

willen hebben. Ze vinden dat alles maar vrij moet zijn en dat alles moet kunnen. Terwijl iedere Nederlander het normaal zal vinden dat je opstaat voor ouderen in de bus. Het is heel jammer dat andere partijen niet graag over dat soort zaken spreken. Normen en waarden is nog altijd het thema waar wij als CDA het beste op scoren en de meeste stemmers mee trekken.

Zijn jullie het wel eens oneens met jullie moederpartij?

Vorig jaar maart waren wij tegen de oorlog in Irak omdat internationaal ingrijpen via de Verenigde Naties moet. We willen dat landen via internationale organisaties werken en niet zomaar op eigen houtje ergens kunnen gaan ingrijpen. Wij zijn daarnaast al geruime tijd voor het legaliseren van softdrugs. Daarbij wijken wij heel erg nadrukkelijk af van het CDA. Het CDA wil softdrugs niet verbieden maar heeft de lijn dat ze het aantal coffeeshops probeert terug te dringen en weg te krijgen uit gevaarlijke gebieden zoals in de buurt bij scholen. Maar wij zijn altijd voor de liberalisering geweest. Daarmee is het probleem veel makkelijker aan te pakken. Camiel Eurlings heeft trouwens bij de laatste Europese verkiezingen gezegd dat we ons moeten aansluiten bij de Europese lijn en dat houdt in dat er een einde moet komen aan het gedogen. Dus de facto zit het CDA op de lijn van verbieden, maar dat is niet haalbaar binnen de Nederlandse politieke context.

Hoe wordt er bij het CDJA gedacht over de traditionele ethische kwesties?

Wij zijn al een lange tijd voor het homohuwelijk. Daarin zijn we een stuk liberaler dan het CDA. We zijn wel volgens mij tegen adoptie van kinderen bij homo en lesbostellen. De huidige wetgeving over abortus is best wel veilig en zorgvuldig. Euthanasie moet ook kunnen bij mensen die dat echt willen omdat ze heel erg ziek zijn. Maar we moeten oppassen dat euthanasie niet ook wordt toegepast bij mensen die levensmoe zijn. Op het gebied van medisch-ethisch zullen er nieuwe debatten komen over nieuwe thema's zoals stamcelonderzoek en genetische manipulatie. Daar moeten wij ons als CDJA nog over buigen.

Wat vind je van het voorstel van Rita Verdonk om artikel 23 van de Grondwet af te schaffen die bijzonder on-

derwijs voorziet van publieke financiën?

Ik kan daar niks mee. Als je mensen de vrijheid geeft om scholen zelf op te richten en die zelf te besturen, dan moet je heel erg gelukkig zijn dat mensen zo veel verantwoording nemen. Dan kun je moeite hebben met scholen die te fundamentalistisch worden. Daar zijn we het met z'n allen over eens, daar heb je de onderwijsinspectie voor. Op het moment dat daar verkeerde dingen gebeuren dan moet die school dicht.

Maar dat is wel de vrijheid van ouders maar je kunt het ook bekijken vanuit het perspectief van een kind. Die heeft natuurlijk niet de vrijheid om te kiezen naar welke school hij wordt gestuurd. Die wordt dan bijvoorbeeld naar een islamitische school gestuurd en dan wordt hij opgevoed met bepaalde opvattingen die een bepaalde richting opwijzen.

Maar als je naar een openbare school gaat word je even goed opgevoed met het idee dat er bijna geen religie meer is dan wat je daar krijgt. Dus zo wordt je ook in een bepaalde richting opgevoed en gevormd. Veel openbare scholen doen heel weinig met religie of levensbeschouwing. Natuurlijk worden kinderen als ze naar een bepaalde school gaan op een bepaalde manier gevormd. Ze worden op een katholieke school op een bepaalde manier gevormd en op een openbare school ook. Wat nou goed of fout is kan ik niet beoordelen. Ik zou juist die vrijheid aan iedereen geven om dat zelf in te vullen. Want anders wordt je door liberalen straks gedwongen dat je nog maar één keuze kunt maken, dat je alleen nog maar naar openbare scholen kunt. Dat is volgens mij ook niet echt liberaal. Want als je vanuit liberaal denken iets neer wilt zetten dan moet je juist meerdere keuzes bieden.

Kun je tussen CDJA en JD fundamentele verschillen noemen?

Er ligt een duidelijk verschil in denken op het gebied van politiek op basis van waarden. Daarin zijn we eigenlijk elkaars natuurlijke vijanden. Jullie zijn opgericht om het CDA weg te krijgen uit het centrum van de macht. Maar we kunnen goed samenwerken op sociaal-economisch terrein. Dus het zijn vooral immateriële kwesties die ons scheiden. Zoals het debat over normen en waarden en abortus en euthanasie. Hoe je met leven omgaat. Wij vinden het belangrijke onderwerpen en je moet oppassen dat dat beleid niet doorschiet. Als ik naar jullie kijk dan zeggen jullie van: hup, maak die pil van Drion beschikbaar en leg 'm in de schappen in de supermarkt.

Waar denk je aan bij het woord D66?

Hans van Mierlo! En als het CDA niet bestond zou ik best D66 kunnen stemmen. Bij D66 denk ik trouwens natuurlijk ook aan onderwijs.

Welke verschillen zie je tussen de twee liberale partijen in Nederland?

De VVD is meer de law en order partij die erop los slaat als mensen iets verkeerd doen terwijl D66 toch iets meer de socialere partij is met meer aandacht voor milieu en ontwikkelingssamenwerking.

Zijn jullie te spreken over het kabinet?

Er zijn wel wat kritiekpunten te plaatsen. Vooral de spanningen richting de VVD. Dat is soms beleid dat een beetje doorschiet. Als je naar de gezondheidszorg kijkt en naar wat Hoogervorst soms zegt over dat chronisch zieken nog meer moeten gaan betalen, dat is echt een drama. Maar we zijn ook niet helemaal gelukkig met het milieubeleid en onderwijsbeleid.

Dus er zit teveel een VVD stempel op?

Ja, absoluut. Maar dat is niet onlogisch, want er moet worden bezuinigd. Die bezuinigingen voeren nu dus de boventoon. En dan lijkt het voor de buitenwacht dat er alleen maar VVD plannen uit het kabinet komen. Terwijl je over twee jaar meer van het levensloopbeleid en lastenmaximering gaat horen. Zodoende hebben we nu de harde maatregelen gehad en moet het kabinet de draai gaan maken naar meer christen-democratisch georiënteerd beleid.

Mensenrechten

Door Frederique Petit

Mijn eerste versie betreffende mijn overpeinzingen over het vraagstuk van ontwikkelingsamenwerking en mensenrechten lag rustig op mijn herzieningen en op de op- of aanmerkingen van vrienden en vriendinnen te wachten. Nou moet ik eerlijk bekennen dat geen enkel al-dan-niet-gepubliceerd stuk van mij ooit het levenslicht heeft gezien zonder wijzigingen aan de eerste versie, maar dit keer heb ik besloten om alles radicaal om te gooien door het laatste nummer van Idee. Idee is een uitgave van het kenniscentrum van D66, waarin verschillende schrijvers, politici, filosofen en voorzitters hun mening soms mogen verkondigen. Ditmaal was het thema mensenrechten uitgekozen. Na het lezen van de gehele uitgave, een hele opgave kan ik u wel bekennen, viel mij een aantal dingen op waarover ik het hier even wil hebben.

Ten eerste werd mijns inziens in het nummer van Idee heel erg sterk de mening gewekt dat mensenrechten in de politiek nog verantwoord moeten worden. Alsof het nog niet duidelijk is dat de waarden van een mens boven die van een staat staan. Dat kan toch eigenlijk ook niet anders? De mensen maken toch de staat? De mensen komen toch eerst? Sommige mensen menen kennelijk van niet. Gelukkig denken veel mensen hier anders over, zelfs in het politieke domein, en stijgt de waarde van mensenrechten nog steeds. Bijvoorbeeld door de inspanningen van Kofi Annan, die met zijn twee raadgeepers – die hij heeft ingesteld om de staat van hoe de VN zich op bepaalde terreinen zou moeten hervormen te evalueren – veel heeft gedaan om mensenrechten als belangrijker dan soevereiniteitsprincipe te laten doen beschouwen.

Natuurlijk draagt ook de civiele en niet-gouvernementele wereld bij aan de gewaarwording van mensenrechten. Bijvoorbeeld door een nieuwe uitgave van BandAid 2004. Of door Ali B. en Marco B. die als twee homies rappen voor hetzelfde doel. (dat de Nederlandse kijker daarbij een trauma oploopt wanneer de hip/hop moves van Marco B. in beeld komen daargelaten) En dan natuurlijk nog recenter onze eigen radio 3FM DJ's. Kan het nog mooier? Ja, eigenlijk wel, want de JD zou denk ik ook meer moeten opkomen voor dit soort zaken. Kennelijk leeft dit onder de jongeren van tegenwoordig en misschien moeten wij dus onze luisteraars, namelijk de politici, aanspreken op hun beleid hierin. Dat is wat ik zou willen dat de JD in het nieuwe jaar zal gaan doen.

Een ander punt dat me evengoed stoorde was het feit dat de nadruk met name lag op politieke- en burgerrechten. De vrijheid van meningsuiting, mogelijkheid tot stemmen en nog meer van dat soort dingen. Begrijp me niet verkeerd, die dingen zijn zeker belangrijk. Maar belangrijker nog is dat voordat je die rechten eventueel zou willen waarborgen, je wel moet zorgen dat iedereen überhaupt kan leven. Dan bedoel ik nog niet eens vreedstroepen overall heen sturen om de vrede te stichten, maar: een einde maken aan de hongersnood en aan de erbarmelijke omstandigheden waarin sommige mensen zich staande moeten houden in deze wereld. Gewoon zorgen dat mensen kunnen ademen en om zich heen kunnen kijken.

Ik denk dat veel mensen vergeten dat je je tegen een zekere vorm van fysiek geweld, als je bijvoorbeeld aangevallen wordt, nog altijd kan verdedigen. In een zekere mate, hoe beperkt dan ook. Je kan terugvechten. Maar als je sterft van de honger, als je kinderen sterven van de honger, dan kun je toch niks meer. Helemaal niks. Dat is het eerste mensenrecht wat denk ik vervuld zou moeten worden. Recht op de primaire levensbehoeften zoals onderdak, eten en water. Natuurlijk werd er hier wel enigszins in het artikel naar verwezen en werd ook de link gelegd naar het bedrijfsleven en 'duurzame ontwikkeling' in ontwikkelingslanden gelegd. Dat was natuurlijk een beetje flauw.

Nog flauwer was eigenlijk dat ze onze eigen voorzitter gingen vragen om een mening. Waarom vroegen ze fractievoorzitter van D66, iemand met politieke invloed, niet om een mening?

Desalniettemin had onze voorzitter, Jan Paternotte, een ook zich voor deze discussie lenend citaat: "De Jonge Democraten zijn in principe niet in het leven geroepen om grote multinationale ondernemingen te prijzen, maar we zullen er niet voor terugdeinzen om dat wel te doen als dat gepast is." Zodoende denk ik ook dat het in de lijn valt om te zeggen dat de Jonge Democraten wel in het leven zijn geroepen om af en toe een kritische blik naar D66 en de politieke chaos daaromheen te werpen en punten aan te stippen waarop wij verandering wensen te zien. Waarin wij dus, zo het de situatie gevraagd zal zijn, ons ofwel positief, ofwel negatief uitlaten over het beleid van de regering, ofwel D66.

Dit leidt eigenlijk ook heel mooi toe naar mijn laatste punt, namelijk dat ik kritiek op de huidige ontwikkelingsamenwerking zoals de Nederlandse regering die nastreeft met betrekking tot mensenrechten en nog veel meer fundamentele zaken, eigenlijk helemaal mis in het nummer van Idee. Dat vind ik nou toch wel een beetje frappant. Helemaal als je je bedenkt dat er bijvoorbeeld een wijziging in het wapenembargo met China op het spel staat. Dat Nederland duidelijk niet haar veto-recht wil gebruiken om te zorgen dat handelsbelangen niet een grotere rol (gaan) spelen dan mensenrechten.

Of bijvoorbeeld als men kijkt naar het EU subsidiebeleid. De EU mag dan wel voor 55% aan het totaal aan Ontwikkelingshulp op tafel leggen, maar echt veel meer doet ze niet. Er zijn heel veel subsidies voor projecten die te doen hebben met tulpen, madeliefjes, aardappelen en nog veel meer agriculturele ongein (geen belediging voor de boeren onder ons, maar...) terwijl er welgeteld één, ja, inderdaad wel één subsidie te verkrijgen was voor een project in een ontwikkelingsland, zijnde Afrika, Latijns-Amerika, of Azië. Er zijn maar liefst vijf verschillende subsidies te verkrijgen voor projecten met Canada of de Verenigde Staten. Beetje raar, nietwaar? Verder is er ook tijdens de JD Grondwetdag van 18 december jl. opgemerkt dat de nieuwe Europese Grondwet betreffende Ontwikkelings-

samenwerking eigenlijk wel heel erg vaag was. Plotseling waren er maar vijf artikelen met betrekking tot dit onderwerp te vinden. Niet echt veel voor zo'n uitdagend veld. Ook de politiek inzake Afrika zou wel eens wat meer mogen veranderen. In plaats van steeds maar te leunen op NGO's die daarna nooit erkend worden, moet er ofwel oprecht worden samengewerkt met deze organisaties, of anders op z'n minst een gelijksoortig netwerk worden opgezet. Men kan niet alles van NGO's verwachten, daarvoor missen zij de middelen en de erkenning.

Ik denk dat de JD in dit debat een voorloper kan zijn met het opeisen van mensenrechten overal. De internationa-

le projecten die binnen de JD lopen en worden ontwikkeld streven allemaal de gelijke rechten van mensen na. Ik denk ook, zoals Lousewies van der Laan in haar artikel in de Idee al aanstipte, dat mensenrechten iets inherent aan het sociaal-liberalisme zijn. De mens maakt de staat en de rechten van de mens moeten dus ook prevaleren boven alles wat daarop is gebouwd. Een JD'er zal dus met zijn lef, creativiteit en karakter moeten aantonen dat dit punt aandacht verdient te midden van de ongelukkige samenloop van omstandigheden op nationaal politiek niveau.

Marco B. en Ali B. mogen dan hetzelfde mooie doel nastreven als de Nederlandse overheid, maar vraag blijft ra-

tuurlijk of het ook echt constructieve ontwikkelingsamenwerking betreft als je, zoals Ali B. onlangs in Siërra Leone, met de oorlogsslachtoffers, die soms tegelijkertijd ook oorlogsmisdadigers kunnen zijn, even lekker wat gaat blowen. Daar zou je dan toch echt je vraagtekens bij mogen zetten. Zo ook denk ik het Nederlandse beleid om bepaalde regeringsleiders te erkennen, bepaalde ergernissen op mensenrechtengebied niet luid durven uit te spreken, en andere gebieden waarin actief de mensenrechten worden geschonden gewoon te regeren. Dat zal toch ook wel eens mogen bekritiseerd.

Burger stemt over wenselijkheid Europese Integratie

Door Bart Woord

Wie niet afweet van de hervormingen die het Grondwettelijk Verdrag, ook wel Grondwet genoemd, voor de Europese Unie in petto heeft, is niet gek. Het einde van het roulatiesysteem van het voorzitterschap van de Europese Raad; een ingekrompen Europese Commissie waarvan de vertegenwoordigers per toerbeurt door de lidstaten zullen worden afgevaardigd; de mogelijkheid om de eveneens nieuw gecreëerde Europese 'Minister van Buitenlandse Zaken' de EU te laten vertegenwoordigen in de VN-Veiligheidsraad: stuk voor stuk zijn het stappen op weg naar een meer democratische, meer efficiënte en een meer daadkrachtige Unie.

Toch legt de Unie hiermee vooral een institutionele basis voor de toekomst, die in de verbeelding van de Europese burger maar moeilijk teruggebracht kan worden tot werkelijke veranderingen in beleid en daarmee de hun omringende maatschappij. De Europese Grondwet is immers een technisch verhaal. Niettemin heeft Nederland net als een dozijn andere lidstaten haar burgers via een referendum om advies gevraagd betreffende de ratificatie van de Grondwet. Een goede zaak? Jazeker!

Wat is het geval? Zowel de voor- als de tegencampagne zullen er wel bij varen als de publieke discussie voorafgaand aan het referendum, niet zozeer over de technische Grondwet gaat, maar meer over de wenselijkheid van de supranationale Unie an sich en haar beleid voor de burger. Een pro- versus anti-Europa campagne, i.p.v. pro- versus anti-Grondwet, is het gevolg.

Eén van de redenen voor deze extrapolering van de discussie is het streven van beide partijen naar een hoge opkomst van het electoraat.

Met het CDA, PvdA, VVD en D66 (en een nog twijfelende GroenLinks) hebben de voorstanders een ruime meerderheid in de Tweede Kamer; het risico voor de tegenstanders is dat een negatief advies, maar uitgebracht door een relatief klein deel van het electoraat, door bovengenoemde partijen zal worden genegeerd. Zij zullen dus een overtuigende achterban moeten mobiliseren om geen risico te lopen niet gehoord te worden. De voorstanders, met name de regeringspartijen, kunnen op dit moment wel een oppepper van het volk gebrui-

ken; de mate van betrokkenheid die de burger heeft met Europa is hen daarnaast al langer een 'pain in the ass'. Zij zullen een positief advies, maar uitgebracht door een klein deel van het electoraat, moeilijk als een overwinning kunnen beschouwen. De thuisblijvers (door onwetendheid dan wel onverschilligheid – de grootste groep) zijn immers ook verkapte nee-stemmers. Deze mobilisering van de burger kan alleen plaatsvinden door de discussie van een academisch naar een meer 'aards' niveau te brengen, daar waar het grootste deel van het electoraat zich immers bevindt.

Dit lijkt in eerste instantie het makkelijkst te passen in de campagnestrategie van de tegenstanders. De rechtse stroming van de tegencampagne (Wilders, LPF) is immers principieel tegen het overhevelen van nationale soevereiniteit aan een supranationale actor als de EU. Zij zal hiervoor de roddige achterban gaan aanspreken door de discussie over de Grondwet te koppelen aan de onderbuikgevoelens van een groot deel van de bevolking over Europa: de dure Euro, de corruptie in de Europese instituties, de gevreesde toestroom van Poolse arbeiders en het verlies aan banen, de toetreding van Turkije, verlies van de eigen Nederlandse identiteit, etc. Omdat Europa de facto een project is van het politieke midden, en de Grondwet door deze zelfde gevestigde orde is geïnitieerd (de boze buitenwereld van de andere 24 lidstaten) of wordt gesteund (de 'middenpartijen': CDA, RvdA, VVD en

D66) kan de Grondwet bij voorbaat al niks goeds betekenen.

De linkse vleugel (SP, misschien GroenLinks) zullen de kapitalistische identiteit van de Unie hekelen. De steeds verdere totstandkoming van een Europese gemeenschappelijke markt staat lijnrecht tegenover hun eigen socialistische gedachtegoed. Zolang de 'neo-liberalen' het voor het zeggen hebben binnen Europa, zullen de linkse partijen er alles aan doen om Europa de voet dwars te zetten. De burgers die op de Dam stonden te demonstreren tegen de bezuinigingen van het kabinet, hebben in hun achterhoofd de herinnering aan de 3%-regel van het Europese 'Stabiliteitspact'. Daarnaast is door het langzaam maar zeker voortschrijden van de Unie richting een federale staat, in combinatie met de neo-liberalen, het schrikbeeld ontstaan van een toekomstig 'Verenigde Staten van Europa'. Zo kan het anti-Amerikanisme zelfs van pas komen bij de discussie over de Grondwet...

Een inhoudelijke discussie over de Grondwet zal je van de tegencampagne dus niet kunnen verwachten, of het moet het non-argument van linkerzijde zijn dat de Grondwet niet véér genoeg gaat in het democratischer, efficiënter en daadkrachtiger maken van de Unie, en dat we dáárom tegen de Grondwet moeten zijn.

De voorstanders van de Grondwet zullen hun kracht moeten vinden in een eenduidiger verhaal: de meerwaarde van de Europese integratie voor de

vrede, stabiliteit en welvaart in Europa. De feiten achter dit argument zijn onweerlegbaar. Dat dit eveneens niet direct over de Grondwet gaat en daarmee de discussie – net als het populisme van links en rechts – zou vervuilen, is onjuist: de Grondwet is inhoudelijk in feite niet heel veel meer dan de accumulatie van alle verdragen die vijftig jaar Europese samenwerking met zich mee heeft gebracht. Vanuit dit perspectief, krijgt het referendum wel een bijzondere lading: een positief advies van de burger flatteert in feite de Europese integratie tot nu toe en zegt: "Vanaf nu kunnen we niet meer terug, alleen maar verder."

De insteek van de tegenstanders, namelijk de aandacht vestigen op een aantal negatieve aspecten van de Unie om daarmee een negatief advies over de Grondwet uit te lokken, en de insteek van de voorstanders, namelijk de meerwaarde van de Europese Unie an sich onder de aandacht brengen, komt in de ogen van de burger hoe dan ook neer op een pro- versus anti-Europa campagne. Dit is geen slechte zaak want een dergelijke campagne heeft de potentie een levendig en bruisend debat op te leveren, in tegenstelling tot de niet aansprekende technische discussie over de inhoud van de Grondwet. Dat de Grondwet eigenlijk simpelweg de Europese samenwerking tot nu toe symboliseert, maakt het loslaten van de technische discussie eigenlijk alleen maar logischer.

Voorzittershamer

Jan Paternotte

De kogel kwam ditmaal niet van links, maar 'uit het oosten'. Hoewel Theo van Gogh geen enkele politieke pretenties had anders dan zo hard mogelijk tegen de politiek aanschoppen was er toch iemand die het de

moeite waard vond hem op een walgelijke manier om het leven te brengen. Persoonlijk heb ik Van Gogh altijd meer als een narrig figuur beschouwd, die door zijn polemische stijl interessante discussies aanwakkert maar zelf feitelijk niets interessants te melden heeft. We zijn nu twee maanden verder, en er wordt volop gediscussieerd over de moord. Eén ding is duidelijk: het is wij en zij – op meerdere breuklijnen in de samenleving. De geschiedenis leert dat een volk dat zo tot op het bot verdeeld is alleen verenigd wordt door een gemeenschappelijke vijand.

Ik zat van de week bij een cabaretvoorstelling waar cabaretier Micha Wertheim de allochtone medemens vaderlijk toesprak: "Dit was de laatste keer! Als jullie ook nog maar één keer iemand die volgens jullie teveel meningen heeft doodmaken dan gaan we de DIALOOG met jullie aan. Dus pas maar op!" Zeker wel een sterk dreigement, want je wilt het toch niet meemaken dat professor Balkenende de dialoog met je aan gaat.

'De Dialoog', zo'n geweldige term die vermoedelijk tegelijk met het poldermodel is ontstaan; de oplossing voor alle conflicten in de samenleving. Het leek de oplossing voor sociale conflicten tussen vakbonden en werkgevers (het poldermodel) en waarom zou het dan ook niet de oplossing zijn voor onbegrip tussen soepjurken en Samantha's? (uit te spreken als Semàntaaa). 'De Dialoog' valt mij echter een beetje tegen. De vakbonden willen alleen maar "Actie! Actie! VUT en prepensioen", de allochtone medemens bij monde van Ali B. wil alleen maar 'gerespecteerd worden', de autochtone medemens wil zich 'veilig voelen'. Het lijkt allemaal niet te stroken. Een hopeloze situatie.

Ik zie wel lichtpunten. Ik heb drie jaar een bijbaantje gehad in een supermarkt in Utrecht Overvecht, voornamelijk met Turken en Marokkanen. Gezellige werksfeer die ik ooit heb gekend. Ik werd daar liefkozend 'Pater' genoemd, omdat mijn naam (geassimileerde Hugenoot) zich nu eenmaal niet leent voor supermarktcommunicatie. De mix van een 55-jarige homo en een groep jonge Marokkanen op de groenteafdeling leek de arbeidsvreugd dankzij wederzijdse pesterijen alleen maar te versterken. Maar uiteindelijk denk ik ook aan de meisjes in die supermarkt die hun vwo-opleiding aan het afronden zijn, en onderwijl druk bezig hun toekomstige echtgenoot per brief te leren kennen, terwijl de trouwdatum al vast staat. Ik ben te weinig cultuurrelativist en te veel liberaal om daar gelukkig van te worden. Gelijkwaardigheid gaat wat mij betreft boven respect voor welke cultuur dan ook.

Ander lichtpunt: Er wordt een 'Moslim Democratische Partij' opgericht en de AEL gaat ook nog meedoen aan de verkiezingen. Dat vind ik uitermate positief! Van Mierlo zei eens: 'waar drie Engelsen bij elkaar komen wordt thee gedronken, waar drie Duitsers bij elkaar komen wordt bier gedronken, en waar drie Nederlanders bijeen komen ontstaan drie nieuwe politieke partijen'. De integratie begint dus eindelijk vrucht af te werpen! Deze MDP (Moslim Democratische Partij) heeft weliswaar Islamitisch getinte, maar heel bediscussieerbare opvattingen. Met het platform dat zij bieden ontstaat er misschien eindelijk een echte 'dialoog'. Niet alleen over Turks praten in de tram, maar ook over de politiek van het integratievraagstuk. Laten wij als Jonge Democraten zelf ook vooral die discussie opzoeken en eens kijken of er misschien grond is voor een 'Vrijzinnig-Islamitische Bond'. Ik hoop dat het nieuwe jaar een andere sfeer in de maatschappij gaat brengen dan gevechten tussen Lodewijk de Waal en de JD, of tussen autochtoon en allochtoon. Ik hoop hierop met jullie allemaal het glas te kunnen heffen op het PI-weekend van 12 en 13 februari. Graag tot dan!